

VERSLAG

CRB 2013 - 0775

De economische conjunctuur in de chemische
nijverheid, de life sciences en de rubber- en
kunststofverwerkende nijverheid –
juni 2013

CCE
Conseil Central de l'Economie
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
CRB

**Verslag van de economische conjunctuur
in de chemische nijverheid, de life sciences en de rubber- en
kunststofverwerkende nijverheid – juni 2013**

**Aanspreekpunt
Jean-Paul Denayer
jpde@ccecrb.fgov.be**

Inhoudsopgave

1	Algemene conjunctuur.....	4
2	Chemische nijverheid en rubber- en kunststofverwerkende industrie	7
2.1	Conjunctuur in de sectoren	7
2.2	Productie, prijs en omzet	8
2.2.1	Prijzen in de chemie- (20), de life sciences- (21) en de kunststof-rubbersector (22)	8
2.2.2	Productie in de chemie- (20), de life sciences- (21) en de kunststof-rubbersector (22) ..	10
2.2.3	Productievolume en -groei per sector	10
2.2.4	Omzet	12
2.2.5	Bezettinggraad verwerkende nijverheid, chemie, kunststof en rubber	14
2.3	Investerings	15
2.4	Werkgelegenheid en tijdelijke werkloosheid	16
2.5	Buitenlandse handel	17
2.5.1	Chemie	18
2.5.2	Life sciences	18
2.5.3	Rubber en kunststof	19
2.5.4	Uitvoer en invoer per productgroep	19
3	Besluiten	20
4	Bijlagen	21

Lijst grafieken

Grafiek 1-1:	Economische sentiment indicator in de Europese Unie en België.....	5
Grafiek 1-2:	Ontwikkeling van het reëel Belgisch bbp per kwartaal.....	6
Grafiek 2-1:	Conjunctuurcurve van de chemische nijverheid (NACE 20-21).....	7
Grafiek 2-2:	Conjunctuurcurven van de verwerkende nijverheid, de chemische nijverheid en de rubber- en kunststofverwerkende industrie.....	8
Grafiek 2-3:	Afzetprijzenindexen 2005-2013.....	9
Grafiek 2-4:	Evolutie prijs ruwe olie in euro (Brent) 2005-2013.....	9
Grafiek 2-5:	Productie-index (prodcom) 2005-2013.....	10
Grafiek 2-6:	Ontwikkeling van het productievolumen van de chemische nijverheid (20) t.o.v. hetzelfde kwartaal van het jaar voordien en trimestriële productie-index.....	11
Grafiek 2-7:	Ontwikkeling van het productievolumen van de life sciences (21) t.o.v. hetzelfde kwartaal van het jaar voordien en trimestriële productie-index.....	11
Grafiek 2-8:	Ontwikkeling van het productievolumen van de kunststof-rubber (22) t.o.v. hetzelfde kwartaal van het jaar voordien en trimestriële productie-index.....	12
Grafiek 2-9:	Seizoengezuiverde bezettingsgraad van de productiecapaciteit in % (weergegeven data zijn deze aan het begin van elke periode).....	14
Grafiek 2-10:	Maandelijkse ontwikkeling van de tijdelijke werkloosheid.....	17
Grafiek 2-11:	Buitenlandse handel van de chemische nijverheid (GS-codes 28 t.e.m. 38, excl.30), in miljoenen euro's.....	18
Grafiek 2-12:	Buitenlandse handel van de life sciences (GS-code 30), in miljoenen euro's.....	18
Grafiek 2-13:	Buitenlandse handel van de rubber- en kunststofverwerkende industrie (GS-codes 39 en 40), in miljoenen euro's.....	19

Lijst tabellen

Tabel 1-1:	Reële % groei BBP (projectie lente 2013).....	4
Tabel 1-2:	Herziening groei BBP sinds herfst projectie 2012.....	4
Tabel 1-3:	Reële % groei BBP (projectie lente 2013).....	5
Tabel 1-4:	Herziening groei BBP sinds herfst projectie 2012.....	5
Tabel 1-5:	Vgl. EC forecast lente 2013 en OESO mei 2013.....	6
Tabel 2-1:	Totale omzet van de chemische nijverheid van 2006 tot 2012.....	13
Tabel 2-2:	Totale omzet van life sciences van 2006 tot 2012.....	13
Tabel 2-3:	Totale omzet van de rubber- en kunststofverwerkende industrie van 2006 tot 2012.....	13
Tabel 2-4:	Totale investeringen van de chemische nijverheid (NACE 20) van 2006 tot 2012.....	15
Tabel 2-5:	Totale investeringen van de life sciences (NACE 21) van 2006 tot 2012.....	16
Tabel 2-6:	Totale investeringen van de rubber- en kunststofverwerkende industrie (NACE 22) van 2006 tot 2012.....	16
Tabel 2-7:	Ontwikkeling van de gemiddelde werkgelegenheid van 2008 tot 2012 (3ekw).....	16
Tabel 2-8:	Uitvoer van de chemische nijverheid en de rubber- en kunststofverwerkende industrie (volgens GS-codes).....	19
Tabel 2-9:	Invoer van de chemische nijverheid en de rubber- en kunststofverwerkende industrie (volgens GS-codes).....	20

1 Algemene conjunctuur

De vooruitzichten inzake economische groei blijven zeer uiteenlopend voor de verschillende grote economische blokken in de wereld. Na een terugval van de BBP-groei in 2012 voor de wereldeconomie voorspelt de Europese Commissie dat deze in 2014 opnieuw zal aansluiten bij de prestaties van 2011. Deze groei wordt in belangrijke mate gedragen door de economische prestaties in Azië (excl. Japan). In de geavanceerde economieën steken de prestaties van Japan, maar vooral die van de Verenigde Staten, schril af t.o.v. de ontwikkelingen in de EU en in de Eurozone. De twee eerste landen overtreffen in 2014 hun prestaties van 2011, Europa slaagt hier niet in.

Tabel 1-1: Reële % groei BBP (projectie lente 2013)

	2011	2012	2013	2014
Eurozone	1,4	-0,6	-0,4	1,2
EU	1,6	-0,3	-0,1	1,4
VSA	1,8	2,2	1,9	2,6
Japan	-0,6	2,0	1,4	1,6
Wereld	4,2	3,0	3,1	3,8
Azië (excl. Japan)	8,1	6,6	7,1	7,3

Bron: European Economic Forecast spring 2013 & IMF World Economic Outlook, April 2013

In vergelijking met eerdere projecties valt het op dat alle vooruitzichten negatief werden bijgesteld, op zijn best ongewijzigd bleven (VSA in 2014, Azië in 2013) behalve Japan waar de geprojecteerde groeicijfers naar boven werden herzien. Dit wordt gelieerd aan de beleidsopties die de nieuwe Japanse regering heeft genomen vanaf het einde van 2012.

Tabel 1-2: Herziening groei BBP sinds herfst projectie 2012

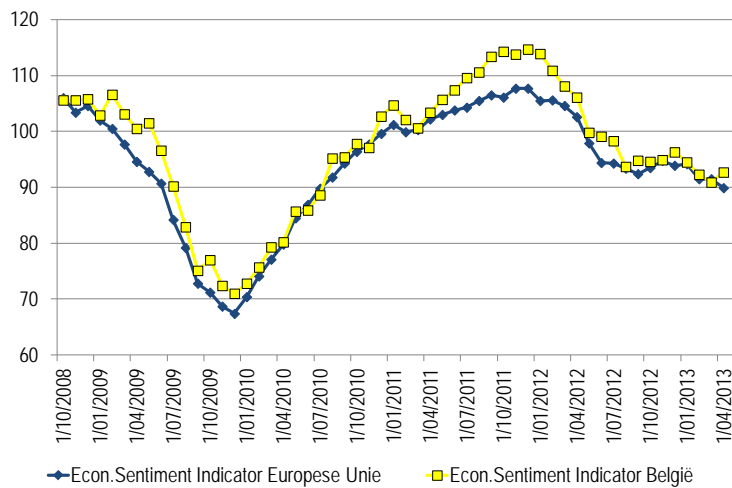
	2011	2012	2013	2014
Eurozone			↓	↓
EU			↓	↓
VSA			↓	=
Japan			↑	↑
Wereld			↓	↓
Azië (excl. Japan)			=	↓

Bron: European Economic Forecast spring 2013 & autumn 2012 & IMF World Economic

Uit de enquêtes gevoerd door de Europese Commissie blijkt dat het vertrouwen sinds begin 2012 achteruitgegaan is, dit zowel in België als in de Europese Unie. Deze daling is in de eerste plaats te wijten een verdere daling van het vertrouwen van de producenten van de meeste sectoren. Het vertrouwen van de consumenten neemt echter licht toe omdat de gezinnen verwachten dat hun situatie licht zal verbeteren. De enige sector waarin het vertrouwen positief evolueert zijn de financiële diensten.

De lenteprojectie 2013 van de Europese Commissie werd gepubliceerd op 3 mei 2013 en verwerkt in de ontwerpversie van deze nota. Sinds dan hebben meerdere instellingen hun vooruitzichten gepubliceerd. Hieruit blijkt dat de vooruitzichten werden bijgesteld, in negatieve zin voor de Eurozone en een aantal landen die hieronder aan bod komen. Volgens de OESO Economic Outlook van 29 mei 2013 zou de Eurozone in 2013 voor het tweede opeenvolgende jaar een negatieve economische groei neerzetten.

Grafiek 1-1: Economische sentiment indicator in de Europese Unie en België

Bron: Eurostat

Voor de Eurozone en voor de ons omringende landen is zoals vermeld de evolutie beduidend minder goed dan voor de wereldeconomie. Duitsland en België behoren tot de groeiers in 2013, vanaf 2014 sluiten de Eurozone en de omringende landen aan bij positieve groeicijfers.

Tabel 1-3: Reële % groei BBP (projectie lente 2013)

	2011	2012	2013	2014
Eurozone	1,4	-0,6	-0,4	1,2
België	1,8	-0,2	0,4	1,8
Duitsland	3,0	0,7	0,4	1,8
Frankrijk	1,7	0,0	-0,1	1,1
Nederland	1,0	-1,0	-0,8	0,9

Bron: European Economic Forecast spring 2013

Voor alle de hier onder bestudeerde landen werden de groeicijfers in de lente van 2013 naar beneden herzien.

Tabel 1-4: Herziening groei BBP sinds herfst projectie 2012

	2011	2012	2013	2014
Eurozone			↓	↓
België			↓	↑
Duitsland			↓	↓
Frankrijk			↓	↓
Nederland			↓	↓

Bron: European Economic Forecast spring 2013 & autumn 2012

Voor de Europese Commissie zal de binnenlandse vraag in België verder krimpen in 2013. Ook de investeringen zullen om heel wat redenen een zelfde trend vertonen. Er is een gebrek aan vertrouwen, de bouwsector presteert zwak, men hanteert striktere kredietvoorwaarden, er is een overschot aan productiecapaciteit in de industrie en daarmee samenhangend de negatieve groei van de investeringen in uitrustingsgoederen, er is de onzekerheid inzake het werknemersstatuut. Voor de open Belgische economie zal de groei dus moeten aantrekken via de globale wereldgroei.

De OECD Economic Outlook van 29 mei 2013 geeft aan dat de vooruitzichten voor de Eurozone, België en de drie buurlanden van België snel evolueert.

Tabel 1-5: Vgl. EC forecast lente 2013 en OESO mei 2013

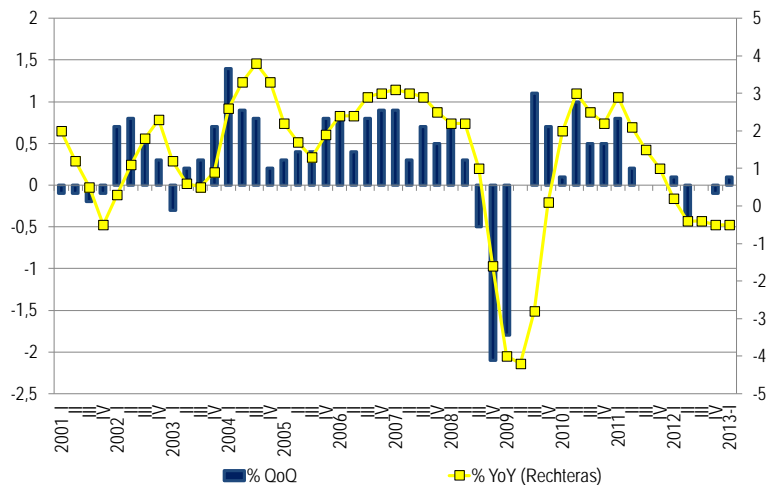
	2011	2012	2013	2014
Eurozone			-0,6	1,1
België			0,0	1,1
Duitsland			0,4	1,9
Frankrijk			-0,3	0,8
Nederland			-0,9	0,7

Bron: EC Forecast spring 2013 & OECD Outlook 5/2013

Uit bovenstaande tabel (vgl. EC Forecast en OESO Outlook) blijkt dat de Eurozone nog 0,2% verliest aan groeivoorzichten in 2013 en 0,1% in 2014 in vergelijking met de 1 maand eerder gepubliceerde EC gegevens. Van de vier landen in de lijst weet enkel Duitsland zicht te handhaven in 2013 en een kleine extra groei te realiseren in 2014. Voor Frankrijk en Nederland noteert men een lichte terugval. Voor België wordt de voorspelde groei fors negatief bijgesteld; in 2013 is er helemaal geen groei meer, in 2014 valt de voorziene groei met 0,7% terug.

De positieve groeicijfers die werden opgetekend na de crisis 2008-2009 zijn omgebogen in de loop van 2011; de jaar-op-jaar groeicijfers geven aan dat de uitdieping sinds een drietal kwartalen stabiliseert. Maar België kent wel in het eerste trimester 2013 een negatieve economische groei van -0,5%, dit is een negatief groeicijfer op jaarbasis voor vier kwartalen op rij.

Grafiek 1-2: Ontwikkeling van het reëel Belgisch bbp per kwartaal

Bron: Nationale Bank van België (NBB)

2 Chemische nijverheid en rubber- en kunststofverwerkende industrie

In deze nota wordt gebruik gemaakt van de NACE-codes 2008; dus chemie = 20, life sciences = 21 en rubber en kunststof = 22. Voor de conjunctuurresultaten is het belangrijker om de evolutie te observeren eerder dan de genoteerde waarden.

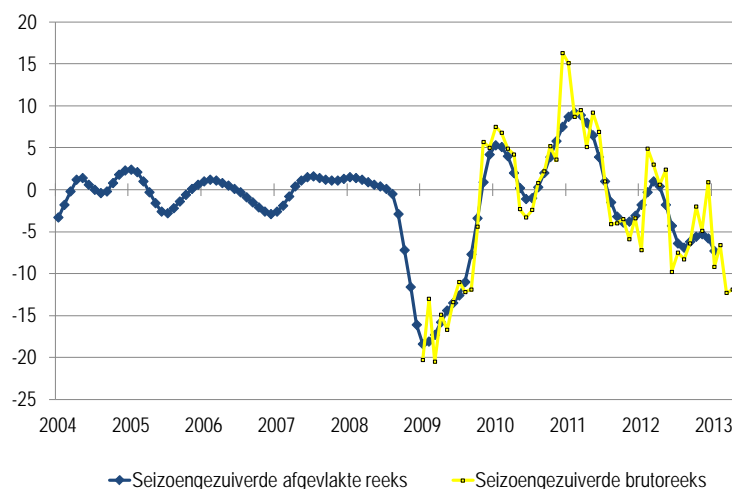
2.1 Conjunctuur in de sectoren

De conjunctuurcurve, weergegeven in de onderstaande grafiek, loopt over een lange periode van 2004 tot 2013. De conjunctuurschommelingen voor de crisis van 2008-2009 bleven relatief beperkt. Na de crisis volgt een forse verbetering, maar het valt op dat de schommelingen over de periode 2010-2013 groter zijn dan voorheen.

Deze conjunctuurcurve voor de chemie resulteert uit de conjunctuurontwikkelingen in drie subsectoren: de chemische basisstoffen, de producten voor de nijverheid en de landbouw en de chemische gebruiksgoederen. Deze curven werden opgenomen in de bijlagen van deze nota.

Voor de conjunctuurcurven van de producten voor de nijverheid en de landbouw en van de chemische gebruiksgoederen vertonen grotere schommelingen.

Grafiek 2-1: Conjunctuurcurve van de chemische nijverheid (NACE 20-21)

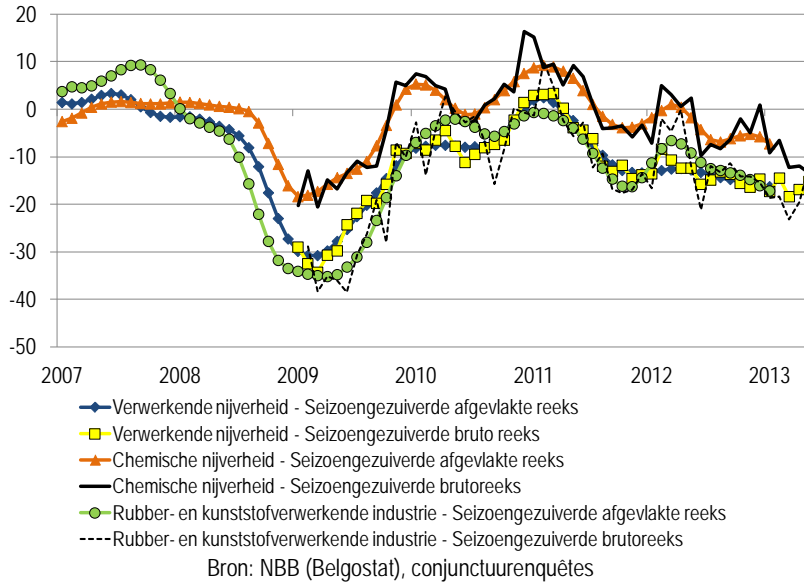
Bron: NBB (Belgostat), conjunctuurenquêtes

De seizoengezuiverde afgevlakte reeks geeft voor 2013 een verdere verslechtering aan van de conjunctuur, dit vanaf september 2012. De evolutie van de bruto-reeksen tot mei 2013 bevestigen deze evolutie. De conjunctuur voor de chemische basisstoffen is sinds midden 2012 vrij stabiel weliswaar op een laag niveau. De evolutie van de brutoreeks bevestigt deze lage stabiliteit tot in mei 2013. Het is eerder de conjunctuur van de producten voor nijverheid en landbouw en de chemische gebruiksgoederen die een duik neemt.

De onderstaande grafiek vergelijkt de conjuncturele evoluties van de chemie, de kunststof- en rubbersector en de verwerkende nijverheid. Uit de grafiek valt af te lezen dat deze over de periode 2007-2013 vrij parallel verlopen. De drie curves geven een negatieve evolutie aan voor de afgevlakte metingen sinds begin 2012. De sectoren verwerkende nijverheid en plastic-rubber kennen sinds begin

2013 een positieve evolutie wanneer gekeken wordt naar de bruto seizoengezuiverde waarden, terwijl de chemie gedurende de eerste maanden van 2013 een verdere daling van de bruto waarden vertoont.

Grafiek 2-2: Conjunctuurcurven van de verwerkende nijverheid, de chemische nijverheid en de rubber- en kunststofverwerkende industrie

2.2 Productie, prijs en omzet

2.2.1 Prijzen in de chemie- (20), de life sciences- (21) en de kunststof-rubbersector (22)

In de Europese Unie

Jaar-op-jaar (februari 2012-2013) stegen de prijzen van de totale chemische nijverheid in Europa met 1,1%. Deze stijging werd aangedreven door de prijsstijging in de kunststofindustrie (+3%) en mindere mate door de chemische producten voor de gebruiker (+1,2%). Het prijsniveau voor life sciences bleef nagenoeg ongewijzigd. De prijzen op niveau van de producenten stegen op jaarbasis (jan-feb) met 1,8%.¹

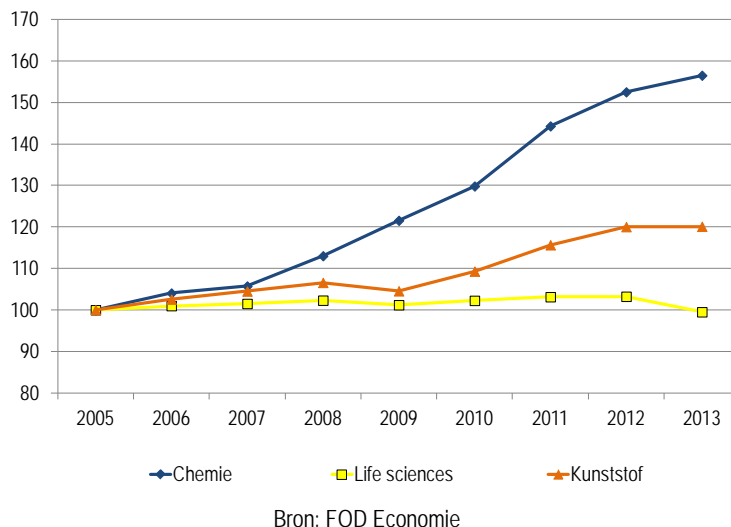
In België

In de periode 2008-2012 valt het op dat de prijzen voor de chemie en voor de kunststof-rubber behoorlijk zijn toegenomen (jaarlijks gemiddeld met ca.8% voor de chemie en met 3% voor de kunststof). Vanaf midden 2012 vallen deze prijsstijgingen zo goed als helemaal weg voor de sectoren van de chemie en van de kunststof. Op basis van de vergelijking van de ontwikkeling van de prijsindices voor België (jaar-op-jaar januari) met bovenstaande data voor Europa lijken de prijzen zich anders te ontwikkelen (in België sterker voor de chemie (+7,49%), minder sterk voor kunststof (-0,25%) en life sciences (-6,31%).

¹ Cefic, Chemical Trends Report, Monthly Summary, April 2013

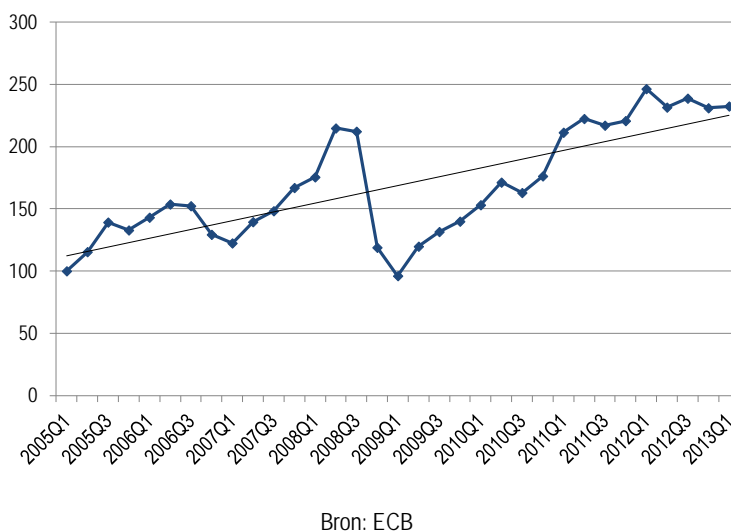
In de onderstaande grafiek wordt uitgegaan van het basisjaar 2005.

Grafiek 2-3: Afzetprijzenindexen 2005-2013

De evolutie van de afzetprijzen dient ook te worden bekeken t.o.v. de evolutie van grondstofprijzen. Olie en aardgas zijn belangrijke inputs voor de chemische nijverheid. Hieronder de grafische evolutie van de prijs van petroleum. De stijging van de afzetprijzen verloopt in een context van toenemende energieprijzen, hoewel de laatste drie trimesters eerder een stabiele situatie laten zien.

Grafiek 2-4: Evolutie prijs ruwe olie in euro (Brent) 2005-2013

De chemische sector heeft in de voorbije maanden zijn bezorgdheid geuit over de ontwikkelingen in de grondstoffenmarkten. Deze grondstoffen worden gebruikt hetzij als input van processen hetzij al energiefactor voor processen. Vooral de winning van goedkoop schaliegas in de Verenigde Staten, dat daar zowel als energiedrager als als grondstof wordt aangewend, kan volgens de sector negatief uitpakken voor de toekomst van de Europese chemie.² Hierdoor kan een prijsdifferential ontstaan tussen Amerikaanse en Europese bedrijven bij de inkoop van grondstoffen en energiedragers. Dit zou

² Schaliegas leidt tot bedrijfssluitingen in Europa, De Tijd, 25 april 2013

ertoe kunnen leiden dat bepaalde activiteiten in de Europese chemie niet langer concurrentieel zijn en worden afgebouwd.

2.2.2 Productie in de chemie- (20), de life sciences- (21) en de kunststof-rubbersector (22)

In de Europese Unie

De Europese chemie federatie Cefic geeft aan dat de productie (jaar-op-jaar in februari) met 2,3% is achteruitgegaan. De daling zit in meerdere subsectoren (afnemend van chemische specialiteiten, petrochemie, anorganische chemie, verbruiksgoederen).

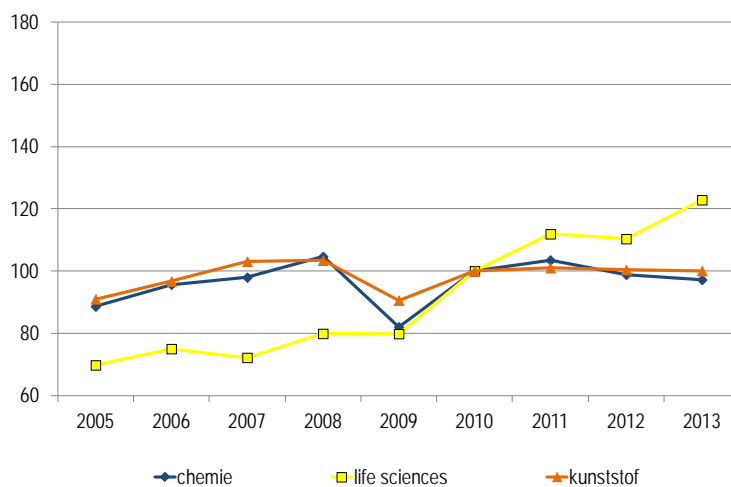
In België

In het tweede semester van 2012 valt de productie-index voor de chemie fors terug. Op jaarbasis noteert men aanvang 2013 een achteruitgang met 3,3% tegenover januari 2012 en met 10,4% tegenover februari 2012.

De productie voor de kunststofsector stagneert.

De life sciences kennen nog een sterke groei, op jaarbasis (jan.-maa.) ca. + 10% . Dit onderstreept het belang van de sector van de life sciences in de evolutie van de chemische sector als geheel.

Grafiek 2-5: Productie-index (prodcum) 2005-2013

Bron: FOD Economie

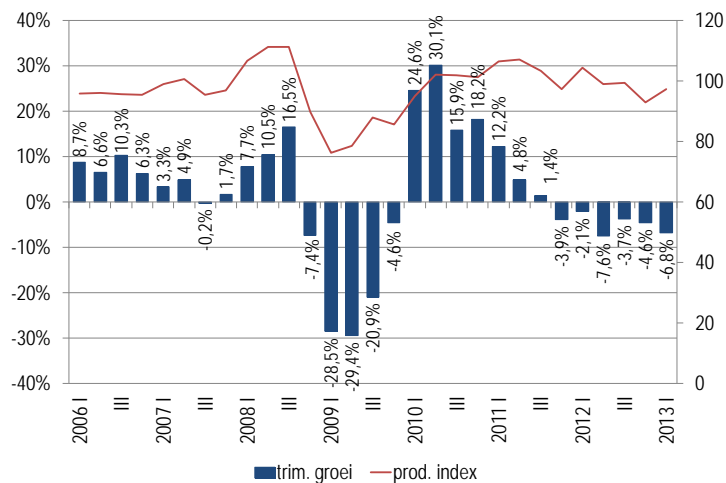
2.2.3 Productievolume en -groei per sector

In de volgende grafieken worden de trimestriële groei van het productievolume en de productie-index (het productievolume) t.e.m. het eerste kwartaal van 2013 weergegeven voor België.

Productie chemie (20)

De hoger aangegeven trends worden bevestigd wanneer de kwartaalevoluties berekend worden. Deze zijn voor de sector van de chemie negatief sinds het laatste kwartaal van 2011.

Grafiek 2-6: Ontwikkeling van het productievolumen van de chemische nijverheid (20)
t.o.v. hetzelfde kwartaal van het jaar voordien en trimestriële productie-index

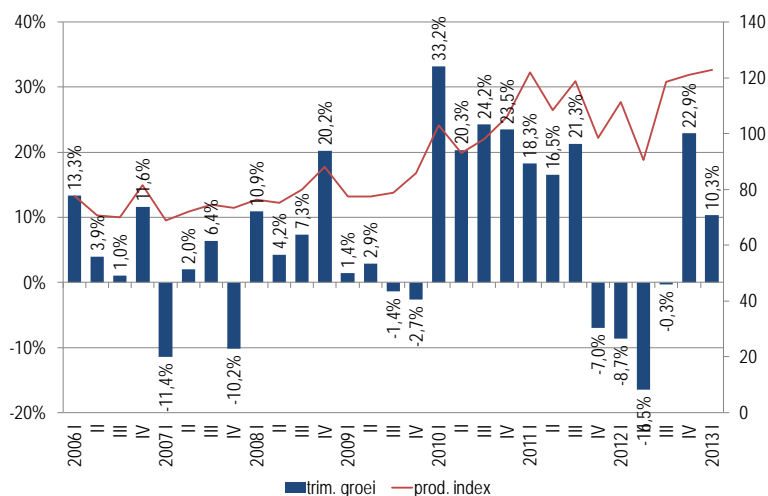

Bron: Algemene directie Statistiek en Economische informatie (Statbel)

Productie life sciences (21)

Na een langere periode waarop van kwartaal-tot-kwartaal het productievolumen van de life sciences een forse groei kende, kwam erin de periode einde 2011-begin 2012 een terugval. Vanaf het 4de kwartaal van 2013 is echter weer duidelijk groei resp. 22,9% in het 4de kwartaal 2012 en 9,6% in het 1ste kwartaal van 2013. Daarenboven bevindt de productie-index zich in het 1e kwartaal van 2013 op een historisch hoog peil.

Grafiek 2-7: Ontwikkeling van het productievolumen van de life sciences (21)
t.o.v. hetzelfde kwartaal van het jaar voordien en trimestriële productie-index

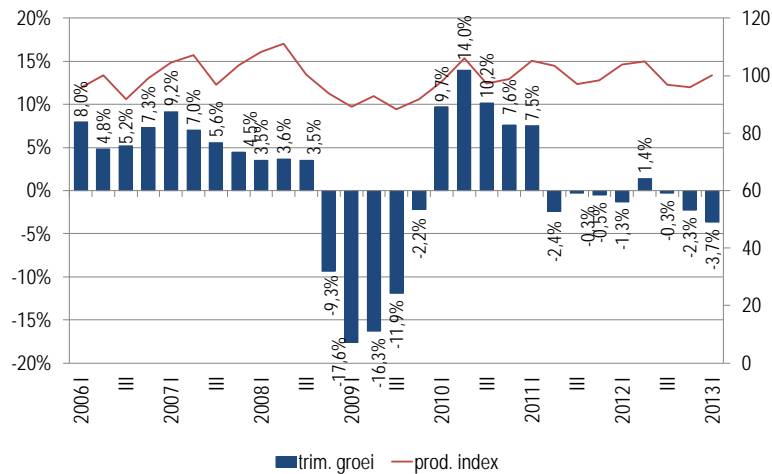

Bron: Algemene directie Statistiek en Economische informatie (Statbel)

Productie in de rubber- en kunststofverwerkende industrie (22)

Het forse herstel van deze sector na de crisis 2008-2009, wordt gevolgd door licht negatieve groei tussen het 2de trimester van 2011 en het 1ste trimester van 2012. Sinds het 3de kwartaal van 2012 is de productieachteruitgang echter meer uitgesproken.

Grafiek 2-8: Ontwikkeling van het productievolume van de kunststof-rubber (22) t.o.v. hetzelfde kwartaal van het jaar voordien en trimestriële productie-index

Bron: Algemene directie Statistiek en Economische informatie (Statbel)

2.2.4 Omzet

Twee van de drie subsectoren zien hun omzet dalen, de uitzondering hierop is de life sciences sector.

De drie sectoren worden in de rapportering van de FOD Economie verder onderverdeeld naar subsectoren, 6 voor de chemie, 2 voor de life sciences en 2 voor de kunststof-rubber. Elk van de sectoren wordt gedomineerd door één enkele subsector.

De administratie van de FOD Economie werkt aan een nieuwe rapporteringstool. Daardoor kunnen bepaalde activiteiten van een sector of van een subsector anders ingedeeld worden (bv. door het toekennen van een nieuwe NACE-code).

Dit vertekent de rapportering en leidt tot vaststellingen die niet stroken met de realiteit of die minstens bijkomende toelichting verdienen.

Daarom worden er in dit verslag voor de omzet geen detailtabellen per subsector meer opgenomen. Deze kunnen nog steeds geraadpleegd worden op de site van de FOD Economie.³ Ook de sectorfederatie Essenscia geeft hierover een aantal gegevens in het persconferentiedocument van 24 april 2013.⁴

³ http://economie.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/economie/indicatoren/omzet_bt/w/ : hier kan men verdere detailrapporten samenstellen en exporteren

⁴ <http://www.essenscia.be/Upload/Docs/130424%20persconferentie%20kerncijfers%20NL.pdf>

Omzet chemie

De totale omzet van de chemie gaat licht achteruit in 2012 t.o.v. 2011 (-1,2%).

Naar aandeel in de totale omzet blijft de sector basischemie veruit de grootste (79% van de totale chemie).

Tabel 2-1: Totale omzet van de chemische nijverheid van 2006 tot 2012

(in miljoen euro's, verandering* in %)	NACE-code	Totale omzet							Δ2012-2011
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Vervaardiging van chemische producten	20	34.724	36.915	37.480	27.585	36.222	40.888	40.417	-471
			6,3%	1,5%	-26,4%	31,3%	12,9%		-1,2%

*groei t.o.v. de vorige periode

Bron: FOD-Economie volgens btw-aangiften

Omzet life sciences

Voor de sector van de life sciences gaat de omzet naar een historische hoogte, de dip van 2011 lijkt daarmee vergeten (+11,7% t.o.v. 2011). Bepaalde detailgegevens werden niet gepubliceerd. De sector van de farma producten eist veruit het leeuwenaandeel op van de omzet van de life sciences.

Tabel 2-2: Totale omzet van life sciences van 2006 tot 2012

(in miljoen euro's, verandering* in %)	NACE-code	Totale omzet							Δ2012-2011
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	21	6.685	7.653	9.030	10.504	12.805	12.215	13.650	1.435
			14,5%	18,0%	16,3%	21,9%	-4,6%		11,7%

* groei t.o.v. de vorige periode

Bron: FOD-Economie volgens btw-aangiften

Omzet kunststof en rubber

De omzet van deze sector is geslonken met 5,4%, vooral te wijten aan een omzetsdaling in de grootste subsector, de kunststoffen.

Tabel 2-3: Totale omzet van de rubber- en kunststofverwerkende industrie van 2006 tot 2012

(in miljoen euro's, verandering* in %)	Nace-code	Totale omzet							Δ2012-2011
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	22	8.403	7.735	7.753	6.738	6.805	7.173	6.788	-385
			-7,9%	0,2%	-13,1%	1,0%	5,4%		-5,4%

*t.o.v. zelfde periode van het jaar voordien

Bron: FOD-Economie volgens btw-aangiften

2.2.5 Bezettinggraad verwerkende nijverheid, chemie, kunststof en rubber

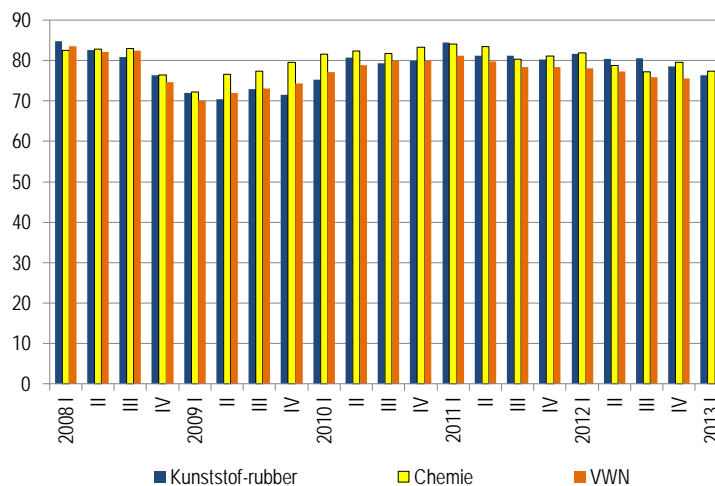
In de Europese Unie

Cefic geeft aan dat de bezettingsgraad in de sector tussen het laatste kwartaal van 2012 en het eerste kwartaal van 2013 daalde van 78,8% naar 78,3%.

In België

De chemie en de kunststof-rubber sectoren hadden na de crisis relatief snel hun historische bezettingsgraden terugvonden, dit in tegenstelling tot de verwerkende industrie. Gedurende 2010 en 2011 konden deze sectoren hun productieapparaat efficiënt inzetten. De huidige bezettingsgraden (1e kwartaal 2013) tonen aan dat de chemie voor 77,3% haar capaciteit benut (of een terugval met 4,6% t.o.v. het 1e kwartaal 2012 (81,9%)), voor de kunststof bedraagt de daling 5,2% en klokt de bezettingsgraad af op 76,4%. De bezettingsgraad van de verwerkende nijverheid valt in diezelfde periode terug van 78,1% naar 75,2% (of -2,9%).

Grafiek 2-9: Seizoengezuiverde bezettingsgraad van de productiecapaciteit in %
(weergegeven data zijn deze aan het begin van elke periode)

Bron: NBB (Belgostat), conjunctuurenquêtes

Voor iedere sector kan men een trendmatige bezettingsgraad vaststellen over een langere periode. Over de periode opgenomen in de bovenstaande grafiek (2008-2013) is de gemiddelde bezettingsgraad de volgende:

- voor kunststof-rubber: 81%
- voor de chemie: 81%
- voor de industrie: 79%

Sinds medio 2012 vielen de bezettingsgraden van het productievermogen voor de kunststof-rubber en voor de chemie onder deze gemiddelde niveau's (1e kwartaal 2013 voor kunststof = 76,4%, 1e kwartaal 2013 voor chemie = 77,3%). In de verwerkende nijverheid viel de bezettingsgraad van het productievermogen reeds in de tweede helft van 2011 onder dit gemiddeld niveau (1e kwartaal 2013 = 75,2%).

De daling van de bezettingsgraad van de productiecapaciteit eind eerste kwartaal 2013 bevestigt de minder dynamische activiteit in de sector(en).

2.3 Investerings

De investeringen van de sectoren van de chemie hebben diverse doeleinden: opstart van nieuwe eenheden en uitbouwen van nieuwe productiecapaciteit, uitbreidingsinvesteringen, milieu-investeringen, administratie en distributie, onderzoek en opleiding. Naar aantal vinden we de meeste investeringen terug in de chemie (o.a. Lanxess, BASF, FRX Polymers, JBF RAK, e.a.) en in de life sciences (o.a. Johnson & Johnson, Janssen, UCB, GSK, e.a.). Ondanks de bezorgdheid i.v.m. de internationale omgeving kondigde zeer onlangs ook Total een omvangrijke investering aan in Antwerpen; deze investering situeert zich wel voor een belangrijk deel in de raffinage.⁵

Inzake rapportering gelden voor de investeringen dezelfde opmerkingen als voor de omzet. Veranderingen in sectortoewijzing of -indeling kunnen de rapportering vertekenen en tot vaststellingen leiden die niet stroken met de realiteit of die minstens bijkomende toelichting verdienen.

Daarom worden er in dit verslag voor de investeringen geen detailtabellen per subsector meer opgenomen. Detailtabellen per subsector kunnen nog steeds geraadpleegd worden op de site van de FOD Economie.⁶ Ook de sectorfederatie Essenscia geeft hierover een aantal gegevens in het persconferentiedocument van 24 april 2013.⁷

Investerings chemie

Voor de chemie vallen de investeringsinspanningen, zoals gerapporteerd in de onderstaande tabel, terug met 24,6% t.o.v. 2011. Alle subsectoren van de chemie delen in deze trend.

Tabel 2-4: Totale investeringen van de chemische nijverheid (NACE 20) van 2006 tot 2012

(in miljoen euro's, verandering* in %)	NACE-code	Investerings							
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Δ2012-2011
Vervaardiging van chemische producten	20	1.042,1	1.232,8	1.139,8	743,4	742,7	1.132,6	853,6	-279,0
			18,3%	-7,5%	-34,8%	-0,1%	52,5%		-24,6%

*groei t.o.v. de vorige periode

Bron: FOD-Economie volgens btw-aangiften

Investerings life sciences

De sector van de life sciences zet de ingeslagen weg van de laatste jaren verder door. De investeringen blijven toenemen (+4,9% t.o.v. 2011).

⁵ L'Echo, Anvers, plus que jamais une place forte dans la stratégie de Total, jeudi 23 mai 2013

⁶ http://economie.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/economie/indicatoren/omzet_btw/ : hier kan men verdere detailrapporten samenstellen en exporteren

⁷ <http://www.essenscia.be/Upload/Docs/130424%20persconferentie%20kerncijfers%20NL.pdf>

Tabel 2-5: Totale investeringen van de life sciences (NACE 21) van 2006 tot 2012

(in miljoen euro's, verandering* in %)	NACE-code	Investerings							
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Δ2012-
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	21	432,5	943,3	591,4	480,9	408,9	477,7	500,9	23
			118,1%	-37,3%	-18,7%	-15,0%	16,8%		4,9%

* groei t.o.v. de vorige periode
Bron: FOD-Economie volgens btw-aangiften

Investerings kunststof en rubber

De investeringsinspanningen zijn quasi ongewijzigd gebleven; men tekent een toename op met 1,8%.

Tabel 2-6: Totale investeringen van de rubber- en kunststofverwerkende industrie (NACE 22) van 2006 tot 2012

(in miljoen euro's, verandering* in %)	NACE-code	Investerings							
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Δ2012-2011
Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	22	258,4	266,0	307,3	190,8	195,8	244,9	249,2	4,3
			2,9%	15,5%	-37,9%	2,6%	25,1%		1,8%

* groei t.o.v. de vorige periode
Bron: FOD-Economie volgens btw-aangiften

Ook hier kan men voor de sectoren een trend vaststellen voor de investeringen over een langere periode. Over de periode opgenomen in de bovenstaande grafiek (2006-2012) is de gemiddelde investeringsinspanning (miljoenen euro's) de volgende:

- voor kunststof-rubber: 216,8 - de investeringen in 2012 scoren 14,9 % boven het gemiddelde
- voor de chemie: 1531,82 - de investeringen in 2012 scoren 11,6% onder het gemiddelde

Voor de chemie duiken de investeringen in 2012 onder het trendniveau omwille van de economische onzekerheid.

2.4 Werkgelegenheid en tijdelijke werkloosheid

Jaar-op-jaar is de totale tewerkstelling van de sector op het einde van het 3de trimester terugvallen met 1,5% en bedraagt nu 89.247 werknemers. De evolutie per sector wordt duidelijk in de onderstaande tabel.

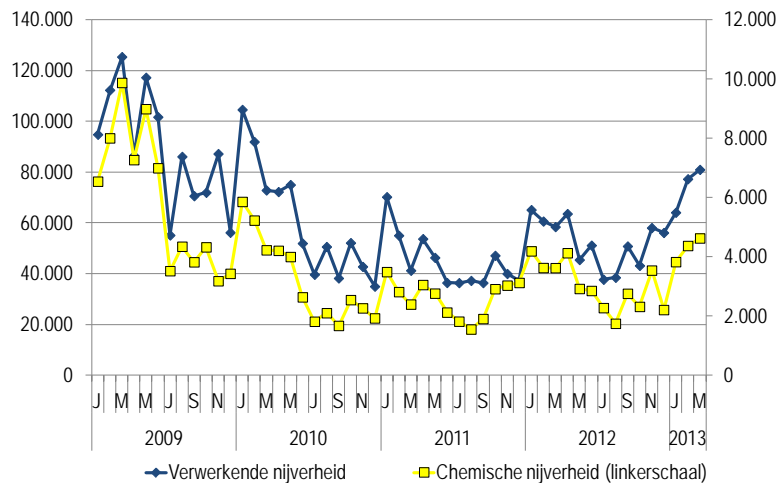
Tabel 2-7: Ontwikkeling van de gemiddelde werkgelegenheid van 2008 tot 2012 (3ekw)

Nace code	2000 (nace 2003)	2008	2009	2010	2011 I	2011 II	2011 III	2011 IV	2012 I	2012 II	2012 III	%Δ	
												3ekw2012-3ekw2011	
Chemische producten	53.050	44.797	43.329	42.233	42.396	42.409	42.591	42.623	42.635	41.902	41.818	-1,8%	
Farmaceutische grondstoffen en producten	18.252	23.768	23.339	23.440	23.892	24.146	24.440	24.611	24.549	24.606	24.696	1,0%	
Producten van rubber of kunststof	26.719	24.846	23.505	23.287	23.435	23.441	23.578	23.361	23.138	22.869	22.733	-3,6%	

In % wordt de evolutie t.o.v. het vorige kwartaal weergegeven.
Bron: gecentraliseerde RSZ-statistieken

Tussen het derde kwartaal van 2011 en het derde kwartaal van 2012 heeft alleen de sector van de life sciences het aantal werknemers zien toenemen (+1%), de sectoren chemie en rubber-kunststof zien de tewerkstelling achteruitgaan met resp. 1,8% en 3,6%.

Grafiek 2-10: Maandelijks ontwikkeling van de tijdelijke werkloosheid

Bron: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

Er valt ook een toename van de tijdelijk werkloosheid te noteren. Deze doet zich voor zowel in het geheel van de verwerkende industrie als in de chemie. De tijdelijke werkloosheid neemt evenwel op jaarbasis (maart) forser toe voor de verwerkende nijverheid (+38%) dan voor de chemie (+27%), dit na een forse terugval in de zomermaanden 2012.

2.5 Buitenlandse handel

De gegevens i.v.m. buitenlandse handel (incl. doorvoer⁸) zijn op basis van GS-codes⁹ en dus niet op basis van de NACE-codes. Dit heeft tot gevolg dat de productgroep polymeren voor de buitenlandse handel niet is opgenomen onder de chemie maar wel in de kunststof-rubber.

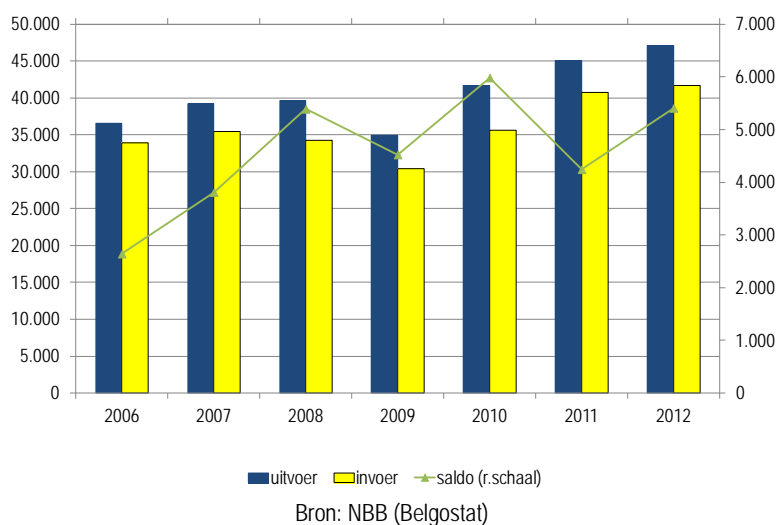
Het aandeel van de chemie, de life sciences en de rubber-kunststof in de totale handelsbalans moet onderstreept worden: het totale overschot voor de drie sectoren samen bedraagt 24 miljard € in 2012, het totale Belgische handelsoverschot bedraagt 7,2 miljard €.

⁸ Er moet rekening mee gehouden worden dat de doorvoer in de cijfers over de Belgische buitenlandse handel is begrepen (communautair concept dat internationaal vergelijkbaar is).

⁹ GS = Geharmoniseerd Systeem, goederennaamlijst van de Wereld Douane Organisatie die omschrijving en code voor alle goederen bevat.

2.5.1 Chemie

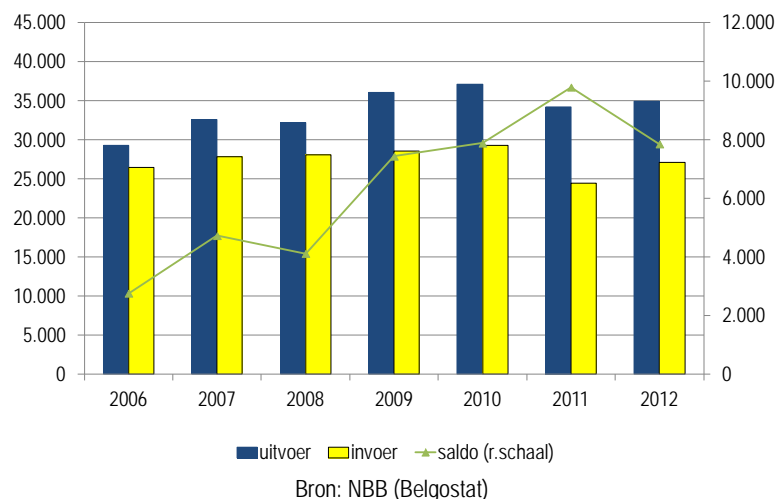
Grafiek 2-11: Buitenlandse handel van de chemische nijverheid (GS-codes 28 t.e.m. 38, excl.30), in miljoenen euro's

De groeitrend die werd vastgesteld voor het eerste semester van 2012 wordt bevestigd. De uitvoer in 2012 loopt op naar 47,1 miljard euro (een stijging van 4,6% t.o.v. 2011), de invoer stijgt met 2,2% tot 41,7 miljard euro. Het handelssaldo van de sector knoopt opnieuw aan met historische hoogten: + 5,4 miljard euro of een stijging met 27,4% t.o.v. 2011.

2.5.2 Life sciences

Grafiek 2-12: Buitenlandse handel van de life sciences (GS-code 30), in miljoenen euro's

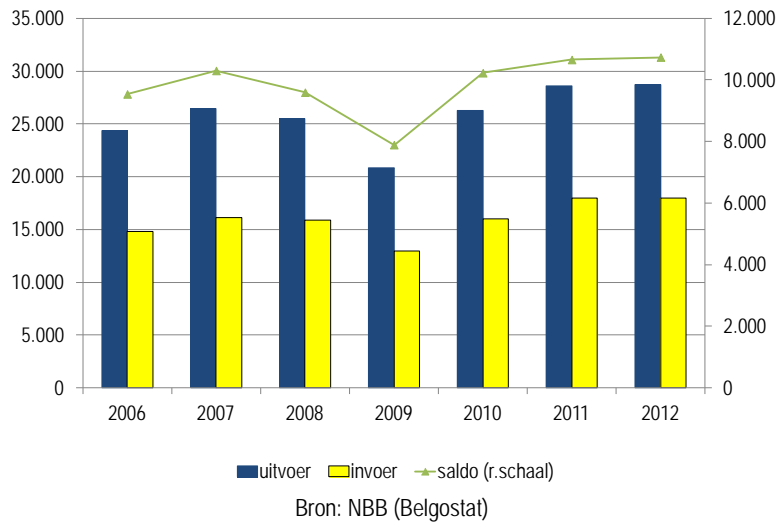

Het handelssaldo voor de life sciences gaat met ca. 20% achteruit en bedraagt 7,9 miljard euro. Dit is de resultante van een bescheiden exportgroei (+2%) t.o.v. 2011 tot 34,9 miljard euro gecombineerd een sterkere importtoename (+10,7%) tot 27,1 miljard euro. De terugval van de export in 2011, na een lange periode van quasi ononderbroken expansie, zet zich niet langer door in 2012.

2.5.3 Rubber en kunststof

Zowel inzake uitvoer, invoer als handelssaldo stelt men voor deze sector een status-quo vast t.o.v. 2011. Het is nog steeds de sector met de grootste bijdrage tot het positief saldo van de handelsbalans.

Grafiek 2-13: Buitenlandse handel van de rubber- en kunststofverwerkende industrie (GS-codes 39 en 40), in miljoenen euro's

2.5.4 Uitvoer en invoer per productgroep

In de onderstaande tabellen worden uitvoer en invoer naar productgroep verder opgesplitst.

Tabel 2-8: Uitvoer van de chemische nijverheid en de rubber- en kunststofverwerkende industrie (volgens GS-codes)

Benaming	GS-code	Uitvoer							Δ 2012-2011 in %
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Chemie	2800-3800	65.784	71.834	71.756	70.946	78.787	79.252	82.013	3,48%
Anorganische chemische producten; anorganische of organische verbindingen	2800	2.253	2.669	3.108	1.730	2.748	3.030	2.980	-1,66%
Organische chemische producten	2900	21.111	22.458	20.781	19.444	23.286	24.412	26.713	9,43%
Farmaceutische producten	3000	29.240	32.586	32.146	36.022	37.140	34.230	34.925	2,03%
Meststoffen	3100	997	1.172	1.968	1.136	1.548	1.916	1.950	1,73%
Looi- en verextracten; looizuur en derivaten; pigmenten en andere kleur- en verfstoffen; verf, vernis; mastiek; inkt	3200	2.624	2.895	2.773	2.460	2.970	3.240	3.328	2,70%
Etherische oliën en harsaroma's; parfumerieën, cosmetische producten	3300	1.131	1.351	1.466	1.531	1.829	2.208	1.976	-10,53%
Zeep, organische tensio-actieve producten; wasmiddelen, smeermiddelen, kunstwas, onderhoudsmiddelen, kaarsen, landtechnische waspreparaten op basis van gebrande gips	3400	1.803	1.944	1.928	1.883	2.127	2.303	2.143	-6,94%
Eiwitstoffen; gewijzigd zetmeel; lijm; enzymen	3500	566	599	549	561	571	639	649	1,44%
Kruit- en springstoffen; lucifers; vonkende legeringen; ontvlambare stoffen	3600	15	22	25	25	34	27	28	3,65%
Producten voor fotografie en cinematografie	3700	1.595	1.512	1.258	1.073	1.163	1.350	1.344	-0,41%
Diverse producten van de chemische industrie	3800	4.449	4.627	5.752	5.082	5.373	5.897	5.978	1,39%
Rubber en kunststoffen	3900-4000	24.336	26.419	25.470	20.841	26.251	28.607	28.731	0,43%
Kunststoffen werken daarvan	3900	21.471	23.089	22.153	17.906	22.549	24.316	24.522	0,85%
Rubber en werken daarvan	4000	2.864	3.330	3.317	2.935	3.702	4.291	4.209	-1,91%

Bron: NBB (Belgostat)

Zowel de uitvoer als de invoer worden gedomineerd door 3 grote productgroepen: voor de chemie zijn dat de organische chemische producten, voor rubber-kunststof is dat de kunststoffensector en tenslotte zijn er de life sciences producten. Deze vertegenwoordigen resp. 78% en 79% van de totale uitvoer en invoer. De bijdrage tot het positieve saldo van de life sciences en van de kunststoffen moet worden benadrukt; voor de chemie leveren meerdere subproducten een positieve bijdrage, de verbetering van het (nu nog negatieve) saldo van organische chemische producten levert eveneens een bijdrage.

Tabel 2-9: Invoer van de chemische nijverheid en de rubber- en kunststofverwerkende industrie (volgens GS-codes)

Benaming	GS-code	Invoer							Δ 2012-2011 in %
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Chemie	2800-3800	60.385	63.300	62.250	58.986	64.920	65.213	68.751	5,42%
Anorganische chemische producten; anorganische of organische verbindingen	2800	2.693	2.885	3.299	2.380	2.742	2.972	2.790	-6,09%
Organische chemische producten	2900	22.113	23.052	20.331	18.743	22.835	26.389	27.433	3,96%
Farmaceutische producten	3000	26.482	27.862	28.031	28.585	29.256	24.434	27.069	10,79%
Meststoffen	3100	631	703	1.303	793	1.028	1.281	1.208	-5,69%
Looi- en verextracten; looizuur en derivaten; pigmenten en andere kleur- en verfstoffen; verf, vernis; mastiek; inkt	3200	1.785	1.573	1.607	1.401	1.405	1.632	1.611	-1,27%
Etherische oliën en harsaroma's; parfumerieën, cosmetische producten	3300	1.183	1.352	1.436	1.432	1.550	1.691	1.725	2,03%
Zeep, organische tensio-actieve producten; wasmiddelen, smeermiddelen, kunstwas, onderhoudsmiddelen, kaarsen, landtechnische waspreparaten op basis van gebrande gips	3400	1.163	1.226	1.242	1.180	1.348	1.490	1.414	-5,10%
Eiwitstoffen; gewijzigd zetmeel; lijm; enzymen	3500	487	479	458	443	438	481	508	5,55%
Kruit- en springstoffen; lucifers; vonkende legeringen; ontvlambare stoffen	3600	26	28	34	31	26	34	38	12,06%
Producten voor fotografie en cinematografie	3700	741	778	576	475	454	425	414	-2,73%
Diverse producten van de chemische industrie	3800	3.081	3.363	3.934	3.525	3.840	4.386	4.541	3,54%
Rubber en kunststoffen	3900-4000	14.798	16.120	15.876	12.952	16.025	17.952	17.996	0,25%
Kunststof en werken daarvan	3900	11.821	12.632	12.388	10.227	12.540	13.679	13.951	1,99%
Rubber en werken daarvan	4000	2.977	3.488	3.488	2.725	3.485	4.273	4.046	-5,33%

Bron: NBB (Belgostat)

3 Besluiten

De beschikbare gegevens laten toe om een aantal conclusies te formuleren.

Vergeleken met de vorige projectie van de Europese Commissie werden de meeste groei prognoses naar beneden herzien. Dit impliceert dat de conjunctuur in de Eurozone en ook in de ons omringende landen in 2013 eerder zwak blijft (nulgroei voor België volgens de OECD Outlook). Vergeleken met deze negatieve vooruitzichten is 2014 een (bescheiden) lichtpunt voor de toekomstige groeiperspectieven.

De groei op wereldvlak neemt in 2013 lichtjes toe (van 3,0% tot 3,1%) en zou in 2014 fors versterken tot (3,8 %). In belangrijke mate aangevuurd door de prestaties van Azië, zou de wereldgroei in 2014 dus weer aanknopen met de groei in 2011 (4,2%).

De chemiesector kijkt sinds begin 2012 tegen verder negatief evoluerende conjunctuur aan, hoewel deze in niveau nog steeds beter uitpakt dan in de hele verwerkende nijverheid. Mogelijk is er een evolutie naar meer convergentie tussen chemie, kunststof en verwerkende nijverheid.

De negatieve evolutie van de conjunctuur sinds begin 2012 heeft zich ook in de reële cijfers gematerialiseerd. Productie en omzet in de verschillende sectoren neigen er toe te stagneren of zelfs wat achteruit te gaan, alleen de life sciences sector vormt hierop een uitzondering. In tegenstelling tot voorgaande jaren vertonen de prijsniveaus de laatste maanden geen sterke opwaartse beweging.

De bezettingsgraad van de productiecapaciteit daalde. Voor alle sectoren ligt de bezettingsgraad onder de historische waarden (gemiddelde) over een langere termijn.

Ondanks een beperkte terugval weet de sector in grote lijnen de totale tewerkstelling te handhaven. Minder geruststellend is de evolutie van de tijdelijke werkloosheid die in de eerste maanden van 2013 met forse sprongen stijgt.

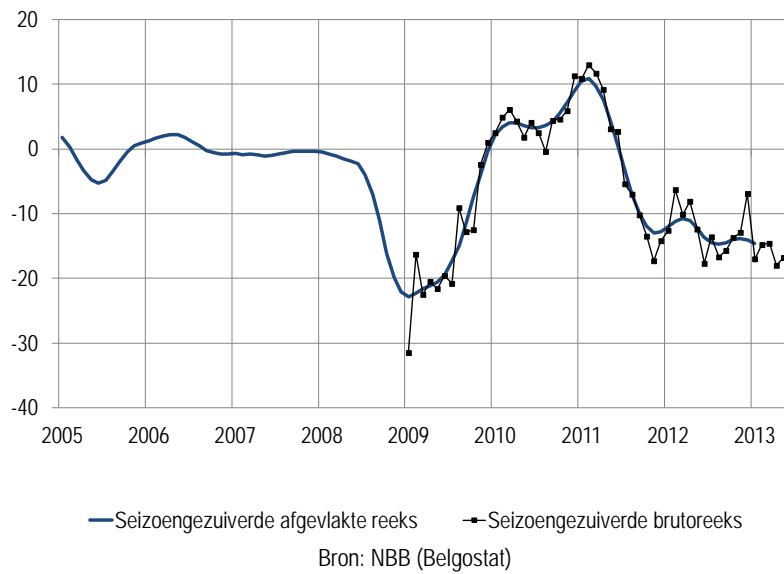
Tenslotte zijn en blijven deze sectoren de sterkhouders voor de handelsbalans. Zij leveren stuk voor stuk een positieve bijdrage, die t.o.v. het vorige jaar toeneemt (chemie), stagneert (kunststof) of daalt (life sciences).

De chemiesector heeft al herhaaldelijk gewezen op veranderingen in de internationale omgeving en legt daar de nadruk op de toenemende beschikbaarheid van goedkopere grondstoffen in de VSA.

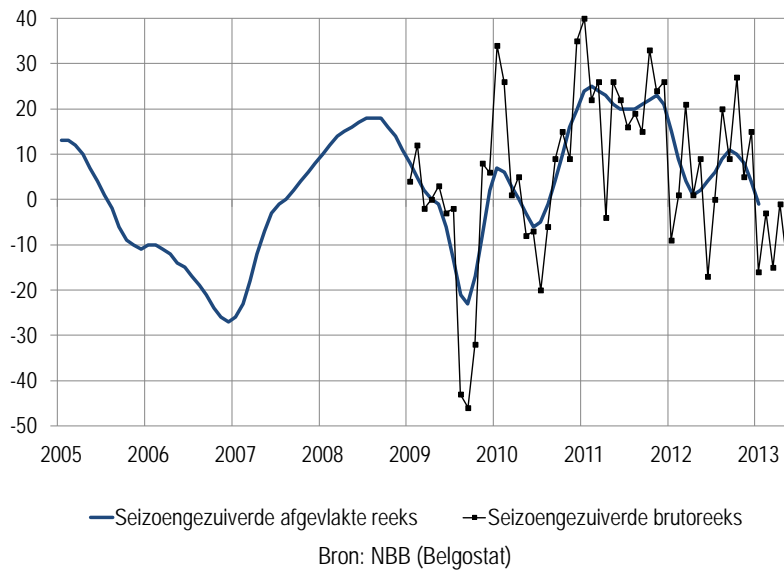
4 Bijlagen

Bijlage 1: Conjunctuurcurve van de chemische basisstoffen	22
Bijlage 2: Conjunctuurcurve van de chemische producten voor de nijverheid in de landbouw	22
Bijlage 3: Conjunctuurcurve van de chemische gebruiksgoederen.....	23
Bijlage 4: Conjunctuurcurve van de totaal chemische nijverheid	23

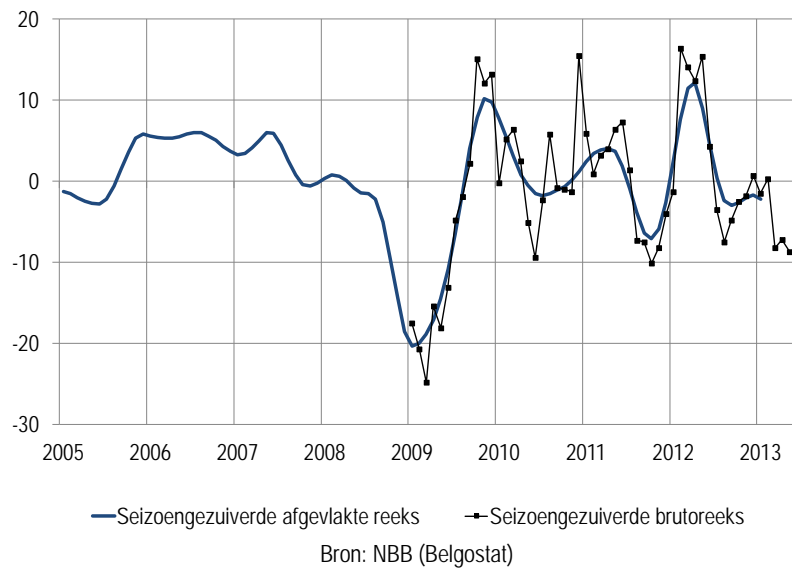
Bijlage 1: Conjunctuurcurve van de chemische basisstoffen

Bijlage 2: Conjunctuurcurve van de chemische producten voor de nijverheid in de landbouw

Bijlage 3: Conjunctuurcurve van de chemische gebruiksgoederen**Bijlage 4: Conjunctuurcurve van de totaal chemische nijverheid**